

Комісаров Олександр Геннадійович
професор кафедри,
доктор юридичних наук, професор

Бойко Олена Іванівна
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СКЛАД СИЛ ТА ЗАСОБІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ЩО ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ

Процес організації і забезпечення публічного порядку умовно поділяється на три етапи: підготовчий (попередній), виконавчий (безпосередній), заключний.

На підготовчому етапі організовується підготовка особового складу та технічних засобів до несення служби, проводиться остаточне дослідження території та об'єктів разом з організаторами та усуваються виявлені недоліки; проводиться службовий інструктаж нарядів і посадових осіб, уточнюються їх задачі та обов'язки при проведенні заходу, проводяться тренування та репетиції дій нарядів в екстремальних умовах на закріплених за ними ділянках, організовується надійна взаємодія усіх зацікавлених служб і організацій.

Першим організаційним заходом при підготовці до служби є створення в територіальному органі Національної поліції координаційного центру. Залежно від масштабів масових заходів таким центром може бути оперативний штаб або координаційний орган. До складу оперативного штабу входять: начальник та його заступники; оперативний черговий; група управління силами і засобами; група інформації і аналізу; оперативно-слідча група; запрошуються представники швидкої допомоги та місцевої адміністрації.

Основними силами, які забезпечують охорону публічного порядку та безпеку громадян під час масових заходів, є особовий склад територіальних органів Національної поліції та підрозділів патрульної поліції, а додатковими силами – особовий склад підрозділів Національної гвардії, навчальних закладів МВС України.

Основними видами нарядів патрульної поліції, що залучаються до несення служби із забезпечення правопорядку під час масових заходів, є такі: 1) піші та автомобільні патрулі: безпосередньо перебувають біля місця (у місці) проведення масового заходу. Не залишають місце несення служби до його закінчення. Діють у постійній взаємодії зі старшим нарядів територіального органу поліції; не допускають до місця проведення масового заходу осіб, які перебувають у стані сп'яніння. Уживають заходів щодо затримання правопорушників; 2) ланцюжки: у разі необхідності здійснюють оточення території, на якій проводяться масові заходи, з метою недопущення проходу сторонніх осіб. При проведенні двох або більше масових заходів в одному місці

для запобігання зіткненням між учасниками заходів забезпечують їх розмежування. Забезпечують організований рух учасників заходу; 3) пропускні (фільтраційні) пункти: працівники патрульної поліції, які перебувають на пропускних (фільтраційних) пунктах, проводять поверхневу перевірку осіб, які хочуть потрапити до місця проведення заходу, вилучають предмети, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень, виявляють та затримують правопорушників; 4) пости регулювання дорожнього руху: забезпечують відведення автотранспорту від місць проведення масових заходів. Під час піших походів за участю великої кількості громадян забезпечують часткове обмеження руху транспорту на маршруті пересування учасників заходів; 5) групи супроводження: здійснюють контроль за переміщенням організованих груп громадян у межах населеного пункту; під час піших походів забезпечують супровід учасників заходів до місця їх проведення; б) пости спостереження: перебувають у визначеному місці, здійснюють спостереження за прибуттям та переміщенням організованих груп громадян, які прибувають до населеного пункту для участі в масових заходах.

На першому етапі штаб приступає до складання плану основних заходів, в якому необхідно передбачити: організаційні заходи; підбір відповідальних осіб на найбільш складні ділянки роботи; заходи, які стосуються питань підготовки служби, її проведення та надання практичної допомоги підпорядкованим підрозділам і приданим силам.

При організації охорони публічного порядку та публічної безпеки під час проведення масових заходів керівник повинен передбачати:

На вулицях, площах, у парках, скверах:

– по зовнішньому периметру території проведення заходу – недопущення проходу до місця заходів осіб, які знаходяться у стані сп'яніння, мають предмети, які можна використати для нанесення тілесних ушкоджень; забезпечення безперешкодного проходу місцевих жителів до своїх помешкань, а працівників установ, підприємств, організацій – до місця роботи; створення ланцюжків перед шляхами пересування протидіючих груп громадян; проїзд (відведення) автотранспорту;

– охорону важливих об'єктів, що знаходяться поблизу проведення заходу;

– поступову (планомірну) евакуацію визначеними шляхами учасників та глядачів заходу після його завершення, організовану посадку та безпечний проїзд комунальним транспортом.

Під час піших походів:

– завчасне відведення транспорту від маршруту проведення заходу;

– можливість зміни руху учасниками заходу від раніше визначеного маршруту;

– можливість блокування проїжджої частини вулиць.

Основною вимогою при підготовці планів охорони публічного порядку при проведенні масових заходів є чітке формулювання основних цілей і задач, що впливають із змісту оперативної обстановки. При цьому стан діяльності територіального органу Національної поліції ставиться у пряму залежність від того, наскільки з'ясовані ці завдання і цілі, як визначені напрямки їх

виконання.

Варіанти охорони публічного порядку та безпеки, чисельність особового складу, що залучається, його оснащеність, форма одягу тощо визначаються відповідними рішеннями керівників, на території обслуговування яких проводяться масові заходи: звичайний варіант несення служби – при незначній чисельності учасників заходу та прогнозованому неускладненні оперативної обстановки; посилений варіант несення служби – при значній кількості учасників заходу або наявній інформації про можливі ускладнення оперативної обстановки; особливий варіант несення служби – при великій кількості учасників масового заходу, а також за участю вищих посадових осіб України, зарубіжних країн або відомих громадсько-політичних діячів, присутність яких може викликати підвищений суспільний інтерес та призвести до різкого ускладнення обстановки.

При підготовці рішення щодо охорони публічного порядку детально вивчається програма проведення масового заходу, інформація про кількість глядачів та інших учасників, маршрути їх руху, розташування торговельних точок, стоянок автотранспорту, а також інформація про погодні умови.

Підготовка проведення різного роду масових заходів повинна включати питання взаємодії територіальних органів Національної поліції та підрозділів патрульної поліції на таких рівнях:

- при проведенні масових заходів у місті Києві та обласних центрах – між відповідними головними управліннями Національної поліції та управліннями патрульної поліції;

- при проведенні масових заходів в інших населених пунктах – між відповідними територіальними підрозділами поліції в містах (районах) та управліннями патрульної поліції.

У результаті всебічного вивчення і оцінки інформації, пов'язаної із заходом, що буде проводитися, у групи з розробки рішення складається план організації охорони публічного порядку, який включає такі елементи: 1) спосіб охорони публічного порядку; 2) характер режимних заходів; 3) місця зосередження основних сил і резерву; 4) порядок маневру та оперативного керування нарядами.

Для координації спільних дій органів правопорядку напередодні проведення заходу проводиться планування розстановки сил та засобів, яка включає в себе: способи виконання поставленого завдання; зона оточення, час висування підрозділів служби охорони публічного порядку, введення обмеження руху автотранспорту і пішоходів та відновлення руху після закінчення заходу; поділ території оточення на зони, сектори, дільниці; визначення видів нарядів, їх склад та особисті обов'язки; розрахунок необхідної кількості працівників, військовослужбовців Національної гвардії, а також кількість технічних і спеціальних засобів; порядок підготовки особового складу до несення служби; організація управління підрозділами і нарядами, схема зв'язку; основні варіанти дій нарядів при ускладненні оперативної обстановки, порядок використання резерву, маневру силами; порядок взаємодії з органами СБУ, командуванням військових частин, навчальних закладів, керівниками державних органів, установ і підприємств, які забезпечують проведення заходу.

Одним із важливих питань при організації взаємодії стає визначення порядку використання усіх служб Національної поліції, Національної гвардії, а також громадськості на випадок виникнення групових порушень публічного порядку або масових заворушень. Відповідний Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України 10.08.2016 № 773.

Взаємодія організовується при постановці завдань, які в ході несення служби уточнюються.

Миронюк Роман Вікторович
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор,

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАКОННОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ БЕЗ ВМОТИВОВАНОГО РІШЕННЯ СУДУ ЯК ПРЕВЕНТИВНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

У серпні 2015 року набули чинності основні положення Закону України «Про національну поліцію» від 2 липня 2015 року, зокрема щодо застосування поліцейських заходів [1]. Цим законом визначено, що одним із видів превентивних поліцейських заходів є проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду.

Відповідно до статті 30 Конституції України, кожному гарантується недоторканність житла чи іншого володіння особи [2]. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду та обшуку. Цей інший порядок і визначено статтею 38 Закону, а також статтею 233 КПК України, яка, окрім передбачених у статті 38 Закону підстав, визначає ще одну – добровільну згоду власника [3]. Але норма КПК поширюється лише на дії слідчого та прокурора у порядку досудового провадження по порушеній шляхом внесення до єдиного реєстру досудових розслідувань кримінальній справі.

Після проникнення до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 234 КПК України, перевіряючи, крім іншого, чи дій-